

63.

Vádemelési határozat Gheorghe Maier ellen

Marosvásárhely, 1957. március 2.

Belügyminisztérium
0421. sz. egység, Marosvásárhely
Securitate Bűnügyi Nyomozóhatóság
196/956. sz. ügyirat

Vádemelési HATÁROZAT

Alulírott Mircea Onea főhadnagy, a BM 0421. sz. marosvásárhelyi hadegységének Securitate bűnügyi nyomozótisztje, miután megvizsgáltam a 196/956. sz. ügyirat nevezett Maier Gheorghéra vonatkozó iratait, akit az 1956. november 5-i rendelettel helyeztek vád alá a Btk. 209. c. 3. bekezdésében foglalt P.P bűncselekmény vádjával, megállapítottam, hogy az ezt követő nyomozati munka nyomán elegendő bizonyítékkal rendelkezünk arra vonatkozóan, hogy: 1953-ban Ioan Falibogával együtt és Ioachim Vlad segítségével lefektették egy ellenforradalmi szervezet alapjait, amelyet Nemzeti Felszabadítási Bizottságnak neveztek, és amelynek célja az RNK-beli népi demokratikus rendszer erőszakos megdöntése és az állami hatalom megszerzése volt, amelynek érdekében egy programot is kidolgoztak.

Elhatározták, hogy a Nemzeti Felszabadítási Bizottság ellenforradalmi szervezetet kiterjesztik az ország teljes területére azzal, hogy a különböző tevékenységi szektorokban és városokban al csoportokat hoznak létre. Ennek nyomán Gheorghe Maier és Ioachim Vlad a marosvásárhelyi Néptanácsban ellenforradalmi csoportosulást hoztak létre.

A Magyar NK-beli fasiszta puccs kitörésével egyidejűleg, arra számítva, hogy ez hatással lesz az RNK-beli reakciós elemekre is, a fenti személyek fokozták a szervezet tevékenységét, és ennek érdekében számos olyan intézkedést hoztak, amellyel előkészítették az RNK-beli népi demokratikus rendszer erőszakos megdöntését célzó erőszakos fellépést, mégpedig:

1. Gheorghe Maier és Ioan Faliboga vádlottak kijavították és kiegészítették az ellenforradalmi felhívást, amelyet – sokszorosítás után – az akció kibontakozásakor a lakosság körében terveztek terjeszteni.

2. Gheorghe Maier fiával, Alexandru Maierrel együtt elvállalták, hogy sokszorosítani fogják ezt a felhívást, és lefordítják magyar nyelvre.

3. Szintén Gheorghe Maier a Ioan Falibogával kötött egyezség alapján elvállalta, hogy felveszi a kapcsolatot a magyar lakosság körében található reakciós elemekkel annak érdekében, hogy a szervezet mellé állítsák őket, és közösen lépjenek fel az állami hatalom megszerzése érdekében.

4. Jelentés készítése a hadsereg hangulatáról, illetve a Magyar NK-beli eseményekkel kapcsolatos hozzáállásukról, egyidejűleg arra is törekedve, hogy az aktív tisztek, különösen a hadegység-vezetők közül néhányat a szervezet oldalára állítsanak. Ennek érdekében Gheorghe Maier azt javasolta Ioan Falibogának, vegye fel a kapcsolatot a marosvásárhelyi helyőrség egyik aktív tisztjének feleségével.

5. A szervezeten belül két „politikai bizottságot” hoztak létre.

6. Egy ülés tartása 1956. október 31-én a szervezet vezetőségével, amelyen jelentenének a fent nevezett és Ioan Faliboga által hozott intézkedésekről, és együtt határoznának az erőszakos akció előkészítéséhez szükséges további teendőkről. Az ülés keretén belül, amelyen Ioan Faliboga és Gheorghe Maier vádlottakon kívül Eugen Nuțiu és Ioachim Vlad is részt vettek, egy sor döntést hoztak az akcióba lépéssel kapcsolatban, mégpedig:

7. Egy „katonai bizottság” létrehozása, amelynek összetételét a szervezetben részt vevő volt tisztek adnák. Ennek a bizottságnak lett volna a feladata, hogy a szervezet tagjait félkatonai egységbe szervezze, és bevezesse őket az akció során a stratégia ismeretébe.

8. Dr. Eugen Nuțiu szervezzen egészségügyi pontokat, ahol az akció idején a szervezet tagjait elsősegélyben részesítenék.

9. 1956. november 1-jén tartsák meg a „katonai bizottság” első ülését.

10. 1956. november 3-án tartsák meg a „politikai bizottságok” ülését. Erre az ülésre a szervezet tagjainak /a vezetők csoportjának/ listákat kellett volna hozniuk a szervezetbe toborzottak neveivel, amelyeket később átadtak volna a katonai bizottságnak annak érdekében, hogy a tagokat félkatonai egységbe szervezzék.

11. Akciójuk során Gheorghe Maier és Ioan Faliboga példaként a Magyar NK-beli ellenforradalmár bandák akcióit tekintették mintának. Maier Gheorghe vádlott már a lakásán is fel volt fegyverkezve, ahol egy pisztolyt, több töltényt és egy tus nélküli céllövő puskát találtak eldugva.

12. Figyelembe véve, hogy a fenti tények beilleszkednek a 199/1950. sz. Dekrétum 1. cikkelye C bekezdésének rendelkezéseibe.

A fentiekkel kapcsolatban, és annak következtében, hogy a büntetőeljárást 1956. november 4-én¹¹ elindították, a vádlottat pedig letartóztatták, a 248/10. cikkely rendelkezéseinek megfelelően

ELRENDELJÜK

Gheorghe Maier, született 1905. május 10-én Alsótárlaka községben, Hunyad megyében¹², Nicolae és Raveca fia, hivatalnok, utolsó lakhelye Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 44., ismételt vád alá helyezését az RNK „belbiztonsága elleni összeszküvés” bűncselekménye elkövetésének vádjával, amelyet a 199/1950. sz.

11 Eredetileg géppel írt 2-ről feketével átvitva.

12 Târtăria de Jos, azóta Fehér megye.

Dekrétum 1. c. C pontjában szabályoz és büntetni rendel. Jelen Határozat egy példányát a bemutatástól számított 24 órán belül továbbítani kell a Katonai Ügyésznek.

Securitate Bűnügyi Nyomozóhatóság
S.k. Mircea Oana főhadnagy

Tudomásul vettem jelen határozat tartalmát.

A mai napon, 1957. március 15-én.

Vádlott,

S.k. Gheorghe Maier

ANDJM, fond Procuratura Militară Târgu-Mureș, dosar 314, 65-67. f. Géppel írt román nyelvű dokumentum magyar fordítása.

64.

Az RMP Magyar Autonóm Tartományi pártbizottság javaslata az 1848-as székely mártírokról való megemlékezésről

Marosvásárhely, 1957. március 6.

Az 1848-as polgári-demokratikus forradalom leverése után Magyarországon és Erdélyben bevezették a Habsburg terrorista rendszert. E rendszer ellen 1851 és 1854 között egy titkos mozgalom szerveződött, amely annak ellenére, hogy polgári-nemesi jelleggel bírt, a Habsburg elnyomás ellen harcolt. A mozgalom a székely megyékből indult és kiterjedt egész Erdélyre és Magyarországra is.

A Török János által vezetett titkos mozgalom a lakosság elnyomása ellen, valamint az intézményekbe kihelyezett osztrák hivatalnokok és általában az egész rendszer terrorja ellen küzdött. A szervezet célul tűzte ki, hogy pénzt és fegyvert fog szerezni, megszervez egy titkos hadsereget, és hogy ebbe a mozgalomba bevonja az összes erdélyi nemzetiséget. A mozgalom célja a Habsburg uralom megdöntése és a Habsburg elnyomás alól való felszabadulás elérése volt.

Egy Bíró nevezetű nemes árulása folytán a Habsburg-kormány felfedte az összeesküvést, 49 embert letaróztattak és a nagyszebeni ítélőszékre vittek. A mozgalom vezetőit, a marosvásárhelyi Református Kollégium tanárát Török Jánost, a nemesi származású Gálfy Mihályt és Horváth Károly ügyvédet halálra ítélték. A többi letartóztatottat 10 és 15 év közötti börtönbüntetésre ítélték.

1854. március 10-én a három halálraítéltet felakasztották azon a marosvásárhelyi réten, amely ma a Székely Vértanúk nevet viseli. A hatóság mindennemű tiltása ellenére a lakosság folyamatosan gondozta a vértanúk sírját, és 1875-ben a sírok fölé egy emlékművet állított. 1875 és 1918 között Marosvásárhelyen hagyománnyá vált, hogy a vértanúk sírjainál virágokat helyezzenek el, és hogy a tanuló ifjúság megemlékező ünnepségeket szervezzen az emlékműnél. A burzsoá-kizsákmányoló rendszer ideje alatt megtiltották a hivatalos megemlékezéseket, mégis a fiatalság minden évben virágkoszorút helyezett a sírokra. Hazánk